

Strategie předcházení projevům rizikového chování

Cíl strategie

Naší snahou je minimalizovat výskyt rizikového chování žáků, vytvářet zdravé klima v třídních kolektivech, začlenit do kolektivu žáky s různými hendikepy, s odlišnými životními podmínkami, s výchovnými či vzdělávacími obtížemi.

Charakteristika školy

Základní škola Všetaty se řadí mezi vesnické školy. Počet žáků převyšuje číslo 300. Patří mezi spádové školy, docházejí k nám žáci z okolních obcí i žáci přeřazení k nám na doporučení PPP z okolních městských škol z důvodů možnosti zlepšení jejich prospěchu či problémů v chování.

Obce, z kterých k nám žáci přicházejí, svou polohou přísluší do celkem tří obvodů sociálně právní ochrany dětí – Praha východ, Mělník, Neratovice.

Na 1. stupni převažují početné třídy, na 2. stupni se počet žáků ve třídách postupně zvyšuje. Zapojení žáků do společných volnočasových aktivit je limitováno dopravním spojením.

Analýza současného stavu

K největším problémům patří kouření mimo areál školy. Před a po vyučování se žáci scházejí v místním parku. Další oblastí vyžadující trvalou pozornost jsou vztahy mezi žáky a sociální klima některých tříd. Ze spádových škol i z 1. stupně přicházejí na druhý stupeň žáci, kteří měli problémy s chováním už na 1. stupni a jejich včleňování do kolektivů přináší řadu problémů. V některých třídách dochází k nežádoucí agresi mezi žáky, vyskytují se i případy nevhodného vzájemného chování, které by mohlo vést k šikaně. Setkáváme se i se zneužíváním mobilů ve škole (pořizování záznamů s nevhodným obsahem).

Problémem je i záškoláctví, včetně skrytého záškoláctví. Naštěstí se jedná skutečně jen o ojedinělé případy. Díky pečlivé kontrole docházky dokáží třídní učitelé většinu případů předcházet.

Další oblastí, se kterou se potýkáme, je sebepoškozování a pokusy o sebepoškozování.

Problémem, se kterým se potýkáme trvale, je nepořádek a lhostejnost některých žáků k vzhledu své třídy i pořádku v šatnách a okolo školy.

Silné stránky školy

Zájem pedagogického sboru na řešení problémů a zlepšení situace na škole.

Přirozená komunikace mezi členy sboru.

Spolupráce sboru a vedení školy při řešení problémů.

Daří se včas podchytit žáky s výukovými problémy ve spolupráci s PPP Mělník

Dlouhodobá spolupráce s organizacemi zajišťující prevenci (ACET , PREV – CENTRUM)

Systematické a dlouhodobé vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování žáků.

Probíhají dlouhodobé programy prevence rizikového chování žáků.

Obětavost a zájem učitelů věnovat se dětem i mimo vyučování (společně spaní ve škole, vícedenní výlety, školy v přírodě, zájmové kroužky)

Postupně se rozšiřuje nabídka volnočasových aktivit pro žáky.

Slabé stránky školy

Začíná narůstat počet dětí ve třídách. Jak u žáků s výukovými obtížemi, tak u žáků s výchovnými problémy je potom individuální přístup těžko realizovatelný.

Dopravní spojení do některých obcí je nevyhovující. Dojíždějící žáci mohou využít jen spojů navazujících na poslední vyučovací hodinu (je obtížné na ně působit po vyučování, obtížná je i možnost jejich zapojení do kroužků)

Dojíždění a čekání na spoje poskytuje žákům prostor pro nežádoucí aktivity.

Co lze udělat v krátkém časovém horizontu

Pro pedagogické pracovníky zajistit možnost vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování dětí.

Další oblastí vzdělávání pro pedagogy je práce s dětmi s výchovnými či vzdělávacími obtížemi.

Průběžné sledování situace ve škole z hlediska rizik výskytu rizikového chování žáků umožňující včasné podchycení ohrožených dětí. Tady je důležitá úloha třídních učitelů.

V hodinách zavádět různé formy a metody práce, kde žáci musí přirozeně spolupracovat.

Vytvořit jasný sankční řád, kde bude zřejmé, co lze očekávat při porušení školního řádu

Dodržovat zásadu – co jsi úmyslně zničil, musíš nahradit.

Sledování absence žáků i většího počtu omluvených hodin.

Dodržovat dozory o přestávkách, všimnout si problémových míst.

Při podezření na rizikové chování informovat školní poradenské pracoviště.

Zařazování projektových dnů, kde vzájemně spolupracují žáci s různých ročníků

Pořádání výletů, škol v přírodě s cílem zlepšit vztahy mezi žáky.

Do třídnických hodin včlenit diskuze v komunitním kruhu, sociální hry zaměřené na vzájemné poznávání žáků a navozování příznivých vztahů mezi spolužáky.

Prevenzi proti kouření posunout na 1.stupeň

Co vyžaduje delší časový horizont

Pokračovat v nabídce volnočasových aktivit ve spolupráci s rodiči žáků.

Snažit se o zlepšení komunikace a spolupráce s rodiči v oblasti předcházení rizikovému chování žáků.

Pokračovat v nabídce dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti rizikového chování a práce se žáky vyžadujícími zvláštní péči v oblasti výchovy či vzdělávání.

Rozšířit školní poradenské pracoviště o školního psychologa a speciálního pedagoga.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti žáků

Cílem školy je vytvořit podmínky pro zvládnutí výchovně vzdělávacího procesu všemi žáky, včetně žáků, kteří jsou různým způsobem hendikepováni.

Plnění tohoto plánu je závazné pro všechny pracovníky školy.

Škola se hlavně zaměří na:

Vytvoření zdravého klima ve třídě, tedy i odstranění nevhodného chování žáků mezi sebou a jednání majícího charakter šikany.

Důsledné sledování absence žáků se snahou zamezit záškoláctví (i skrytému záškoláctví)

Sledování a včasné vytipování žáků vyžadujících vyšetření v PPP

Vytváření individuálních vzdělávacích plánů včetně jejich pravidelného vyhodnocování

Práce s žáky vyžadujícími podpurná opatření (vytváření plánů pedagog. podpory a jejich vyhodnocování)

Doučování žáků zaostávajících v hlavních předmětech

Školní neúspěšnost

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci s dítětem a často také s rodinou dítěte. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

a) osobnost dítěte - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka

b) nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem)

Řešení školní neúspěšnosti

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole.

Diagnostika žakových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "školsky úspěšné děti"

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

1. poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: vypracování plánu pedagogické podpory, následná kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a vytvoření individuálního vzdělávacího plánu

2. odchylka v celkové úrovni inteligence: žáku bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace - zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj,

spolupráce s PPP - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.

3. žáci, jejichž neúspěšnost souvisí spíše s mimoosobnostními faktory – žáci s odlišnými životními podmínkami: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, práce s klimatem třídy a začleňování těchto dětí do kolektivu

4. žáci s vysokou absencí jsou také často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti: včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky - konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví harmonogram a různé způsoby podpory dítěte

Strategie předcházení šikaně

Co to je šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím moderních komunikačních prostředků, především prostřednictvím internetu a mobilu.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků (zde je potřeba citlivě zvážit, zda se jedná o šikanu, či jde o projev nedostatečně rozvinutého sociálního citění žáků). Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Prevence spočívá ve snaze o vytvoření zdravého klimatu ve třídě a na včasném podchycení jakéhokoliv signálu, který svědčí o nesprávných vztazích mezi žáky.

Kromě podnětů od rodičů, zpráv ve schránce důvěry se v oblasti prevence angažuje třídní učitel. V třídnických hodinách, o přestávkách, na společných výletech a výjezdech neustále mapuje situaci v kolektivu své třídy a v případě podezření na negativní chování ve třídě vyhledá pomoc školního poradenského pracoviště. Pokud se mu podaří spolupracovat s vrstevníky, tedy s žáky, kteří jsou schopni sledovat a informovat o situaci ve třídě, může mít o dění ve své třídě větší přehled.

Krizový plán pro řešení šikany

1) Podezření na šikanu

V případě získání informace od rodičů, žáků, třídních učitelů, pedagogických pracovníků na podezřelé jednání postupuje vyšetřovací tým školního poradenského pracoviště podle tohoto plánu:

a) rozhovor s těmi, kteří na podezřelé jednání upozorní a s oběťmi

b) pokud bude posouzena situace jako šikana, pokračuje vyšetřování podle Metodického pokynu MŠMT, kromě vyšetřovacího týmu se účastní i ředitelka školy a je pořízen zápis z jednání -

1) vytipování vhodných svědků a individuální pohovor se svědky a oběťmi

2) zajištění ochrany obětem

3) rozhovor s agresory

4) vyhodnocení zápisu a návrh na řešení (informace rodičům, výchovná opatření, další kroky vedoucí k nápravě ve spolupráci s třídním učitelem)

2) V případě výbuchu skupinového násilí vůči oběti je postup podle Metodického pokynu MŠMT -

1) překonání šoku pedagogických pracovníků a bezprostřední záchrana oběti

2) svolání pedagogických pracovníků školy a dohoda na postupu vyšetřování

3) zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi

4) nahlášení policii

5) ředitelka školy, výchovná poradkyně a metodik prevence zahájí vyšetřování šikany

Šikana zaměřená na učitele

Nejdůležitější je opět prevence, základem je dobré sociální klima školy. Škola dává žákům jasně najevo, že netoleruje a otevřeně odmítá jakékoliv hrubé a nepřiměřené chování žáků vůči učitelům. Vedení školy vytváří atmosféru důvěry a spolupráce mezi učiteli. Podněty od učitelů vedení školy nepodceňuje, ale řeší podezření na šikany společně se školním poradenským pracovištěm.

Postup řešení je obdobný jako u šikany mezi žáky (zmapování situace, rozhovor s objektivními informátory, rozhovor s učiteli). Pokud by to situace vyžadovala, zajistí škola pro třídu intervenční program k řešení šikany (program selektivní prevence).

Krizový plán v případě ohrožení pedagoga v hodině

- pedagog se obrátí na vedení školy
- vedení školy ihned zajistí dozor nad žáky v případě odchodu pedagoga z hodiny
- následuje případné uklidnění situace ve třídě
- další postup závisí na situaci ve třídě i na dohodě s pedagogem na možném postupu při řešení situace.

Program proti kyberšikaně

Co je to kyberšikana

= zneužití ICT zejména pak mobilních telefonů a internetu k činnostem, které mají někoho ohrozit, někomu ublížit

Problém je, že dítě nemusí projevy šikany poznat. Obtížné je zajištění rychlé ochrany oběti (odstranění profilu, SMS,..), často chybí svědci, agresor je obtížně stopovatelný.

Škola se zabývá touto kyberšikanou v případě, že se o ní dozví od žáka, jeho spolužáků, od rodičů. Zejména se jedná o situace vzniklé v průběhu vyučování.

O závažnosti a způsobu řešení situace rozhodne školní poradenské pracoviště v součinnosti s ředitelkou školy.

Prevence

Preventivní programy zaměřené na tuto problematiku jsou součástí MPP školy.

Ve školním řádu jsou zakotvena pravidla o používání mobilu ve škole (zákaz během výuky).

Významná je práce na klimatu třídy, na budování pozitivních vztahů mezi spolužáky.

Podstatná je i informovanost žáků i jejich rodičů – na koho se obrátit.

V případě, že vyšetřování prokáže možnost spáchání trestného činu, vedení školy se obrátí na Policii ČR, OSPOD.

Strategie předcházení sebepoškozování

Sebepoškozování je chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky a které lze chápat jako nezralou odpověď na aktuální nebo chronický stres, nezvládnuté emoce či myšlenkové pochody. Nejčastější formy jsou řezání ostrým předmětem nebo popálení kůže. Nejčastějším místem bývají ruce, zápěstí nebo stehna. Příмым spouštěčem sebepoškozování jsou nejčastěji pocity ztráty a opuštění, zlost na sebe, smutek.

U sebepoškození je nejprve nutné posoudit aktuální riziko závažnosti poškození, poskytnout první pomoc a rozhodnout se, zda je nutné zajistit zdravotnickou pomoc. O události hned informovat rodiče, kteří si dítě převezmou. Je nutné i trvat na požadavku, aby rodiče navštívili odbornou pomoc, krizové centrum, psychiatrickou ambulanci. Je dobré pokračovat v kontaktu s rodiči, aby byla škola informována, zda je dítě nadále pod odborným dohledem.

Strategie předcházení záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka základní školy při vyučování. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Ředitelství školy vydalo školní řád, který upravuje práva a povinnosti žáků a jejich zákonných zástupců. Z něj mimo jiné plyne, že rodiče jsou povinni doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka písemně nebo telefonicky. Po návratu žáka do školy musí písemně nejpozději do 3 pracovních dnů omluvit v žákovské knížce jeho nepřítomnost.

Školní docházku eviduje třídní učitel a při podezření na záškoláctví nebo v případě, že je doklad potvrzující důvod nepřítomnosti nevěrohodný, se obrátí na zákonného zástupce nezletilého žáka.

Při neomluvené absenci třídní učitel kontaktuje zákonného zástupce a informuje jej o absenci žáka.

Pokud zákonný zástupce o absenci ve škole neví, probere učitel se zákonným zástupcem možný důvod nepřítomnosti, motivuje jej k rozhovoru s dítětem a k řešení situace domluvou.

Pokud zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ví, učitel se dotáže na důvod nepřítomnosti který je :

- omluvitelný (vyzve jej k doložení omluvené příčiny nepřítomnosti žáka ve škole)
- neomluvitelný (zde je třeba rozebrat problém, který vede k absenci žáka a pokusit se tento problém odstranit)

Nedaří – li se kontaktovat zákonného zástupce žáka, následuje písemná pozvánka k osobnímu setkání zákonných zástupců s třídním učitelem.

Pokud se ani přes veškerou snahu nedaří odstranit rizikové chování žáka, je případ předán do kompetence další straně (OSPOD, Policie ČR)

Do 10 hodin řeší neomluvenou absenci se zákonným zástupcem třídní učitel.

Nad 10 hodin svolá ředitel školy výchovnou komisi a o průběhu jednání se provede zápis.

V případech, že neomluvená absence přesáhne 25 hodin, oznamuje škola tuto skutečnost orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Závěr

Je nutné si uvědomit, že podle vývoje situace ve společnosti bude rizikové chování problém spíše narůstající, úloha významu prevence poroste, a proto bude i úspěchem každé snížení počtu výskytu rizikového chování na škole.